

מצוד הגורל

ש. יצהר

פרק 1

פני הגבר שהשתקפו במי הנחל הצלולים היטשטשו בעת שזוג כפות ידיים שקע בתוכם בקול שכשוך קל, הן יצאו משם רגע לאחר מכן והרטיבו את פניו של האיש שכרע מעל הנחל. זרם הטיפות היורד המשיך להעכיר את פני הנחל, ומשפסק שבו פני המים להיות חלקים וצלולים. האיש בחן את תווי פניו המעט סגפניים ואת זקנו החום המלא שנראו על רקע השמים הכחולים, ואז עצם את עיניו, מתמכר לאוויר החורש הצלול שמילא את ריאותיו ולקרירות הרוח הקלה שחלפה על פניו, תוך שהוא מאזין לקולות הציפורים.

קול צעדים הפריע את השלווה הקצרה והוא פקח את עיניו. לחורשה נכנס בחור צעיר, עיניו שוטטו בין העצים עד שפגשו את

עיניו ומבטיהם הצטלבו, הוא התקרב לאיש שכרע ליד הנחל ואמר:
 "חיפשתי אותך יהודה".

"הו יוסף, כיצד עבר המבחן אצל הרב?" שאל יהודה.

"קיבלתי ממנו סמיכה", השיב יוסף.

"לא חיפשת אותי רק כדי לשתף אותי בזה", אמר יהודה.

"אני הולך לבקר את אמי לאחר חודשים שלא ראיתי אותה",
 השיב יוסף. "איני מכיר היטב את הדרך, ואני רוצה שתתלווה אלי".

יהודה הביט ביוסף בן התשע עשרה, פלומת זקן שחורה החלה
 לבצבץ מלחייו והיה צעיר ממנו בשנתיים. הוא חשב מעט ואמר:
 "אלך להודיע לרב".

הוא יצא מהחורשה וצעד לעבר מבנה קטן שעמד במרכזו של
 מגרש ריק. בבית המדרש ישב הרב על ספסל עץ פשוט, ושוחח
 בלימוד עם בחור נוסף. יהודה המתין בצד בדומיה, והביט ברבו
 הישיש. פניו היו מחורצות במאות קמטי זקנה ומעוטרות בזקן דליל,
 הוא היה קטן קומה בעל גוף כחוש אך זקוף.

השיחה הסתיימה. הרב פנה אליו ושאל: "מה רצית יהודה?"

יהודה התקרב לרב שהביט בו. בניגוד לגופו המזדקן, מבטו היה
 חד וערני.

יהודה השיב: "יוסף רוצה לבקר את אמו והוא מעוניין שאתלווה
 אליו".

הרב שתק, הבעת מורת רוח קלה בלתי מורגשת כמעט חלפה
 לרגע על פניו. יהודה הבין, הוא לא בא לשאול את הרב האם ללכת,
 אלא רק בא להודיע לו. משהו בו התמרד והוא לא שינה את דעתו.

הרב המתין כמה שניות מאפשר ליהודה לחזור בו, ואז הנהן בראשו.

*

למחרת עם שחר יצאו יהודה ויוסף לדרך, שמש נעימה זרחה מעליהם, ההתאווררות נעמה להם והם חשו משוחררים. שניהם היו בני כפר שרוב ימיהם כמעט לא יצאו ממנו. הישיבה שבה למדו, הייתה היציאה הרחוקה ביותר מהכפר שבו נולדו. הם פסעו בשבילים כשתרמילים על כתפם, נעזרים מדי פעם בהדרכתם של עוברי אורח.

לאחר כמה שעות של צעידה הם נעצרו בצומת, מרחוק נראה עובד אדמה שניכש את שדהו. הם ניגשו אליו ושאלו אותו כיצד להגיע לדרך הראשית. האיש הורה להם על דרך קיצור לא ידועה והם המשיכו בדרכם. הערב היורד ללא שהגיעו אפילו לדרך הראשית, היה נראה ליוסף תמוה. לא הייתה להם ברירה והם ישנו תחת כיפת השמים. בבוקר למחרת לאחר שהתפללו וסעדו את יתרת המזון שברשותם הם המשיכו לצעוד בשביל שומם שהתפתל בין גבעות. אחרי כשעתיים של הליכה מאומצת עבר השביל בחורשה, שם הופיע מולם רוכל.

"כיצד מגיעים לזיה אפיה?" שאל יוסף.

"זיה אפיה?" אמר האיש בגיחוך, "היא לא כאן באזור. התרחקתם מאוד מהכיוון שלכם".

"האם יש כאן יישוב קרוב שגרים בו יהודים?" שאל יהודה.

"חזרו לאחור כחצי שעת הליכה, יש שם כפר שגרים בו יהודים. או שתמשיכו הלאה כשעה הליכה ותגיעו לרומא, שם ישנם יהודים

1. זיה אפיה, הדרך העתיקה של רומא. הובילה מהפורום הרומי לדרומה של איטליה.

רבים", השיב הרוכל.

"רומא?" השתאו שניהם, הם סטו אם כן סטייה ניכרת מהדרך. הם החליטו לעצור למנוחה בחורשה.

*

קולות שיוף עוררו את יהודה מתנומתו הקצרה, הוא ניסה להתעלם מהם. לבסוף הזדקף ומבטו פגש ביוסף העוסק בשיוף של חתיכת קנה דקה.

"מה אתה עושה?" שאל יהודה.

"מצאתי קשת בין העצים", השיב יוסף, "ואני מכין חץ".

"לא מתאים למי שבקיא בשני סדרים לעסוק בצייד", אמר יהודה.

"לא מתאים למי שבקיא בארבעה סדרים, לא לדעת שאפשר לשחוט בחץ²", ענה יוסף תוך שהוא ממשיך בשיוף החץ.

יהודה הביט בו מחויך ושאל: "כמה חיצים הכנת?"

"חץ אחד", השיב יוסף ביבושת, מתעלם מהעקיצה.

יוסף הניח את החץ המאולתר על מיתר הקשת וסרק את השמים. יהודה הביט בו כאילו רואה אותו לראשונה, הוא סרק את השמים בפנים חתומות מניח למספר מטרות לחלוף, ואז עיניו ננעלו על מטרה, מבטו נעשה ממוקד, הקשת הופנתה למעלה בתנועה יציבה, ידו הוסטה לאחור מותחת את המיתר, הקשת נעה בתנועה כמעט בלתי מורגשת לפי תזוזת המטרה והחץ נשלח.

יוסף עקב אחר מעופו של החץ מבטו צונן, עפעפיו לא נעו כשהחץ

2. בגמרא חולין דף ל' עמוד ב'. הובא ברבינו ירוחם (תולדות אדם וחוה נתיב טו אות ה).

שיספ את קצה צווארה של היונה והמשיך במעופו. הוא ידע מהרגע שידו שחררה את מיתר הקשת שהחץ יפגע בדיוק היכן שהוא התכוון שיפגע, הוא גם ראה את מה שיהודה לא יכול היה לראות, שהחץ לא ננעץ ביונה אלא רק שפשף את גרונה, את טיפות הדם שנתזו מהחתך והיכן נחו כדי שיוכל לכסותן. ימינו האוחזות בקשת נשמטה באיטיות, הוא סב לאחור מבחין במבטו המופתע של יהודה.

הוא יצא בריצה וחזר לאחר כמה דקות, בידו יונה שמנמנה והגיש אותה ליהודה.

יהודה הביט בו במבט תמה ושאל: "אתה מתכוון לאכול את היונה?"

יוסף הגיש לו את היונה ללא מילים, יהודה בחן את צווארה והופתע שוב, השחיטה הייתה מושלמת. קנה הנשימה והוושט נחתכו, הנוצות סביב החתך היו פרומות.

זה היה מוזר, היכולת של יוסף לזהות את המין של העוף ולפגוע במיקום המדויק לשחיטה. לא היה סביר שזה יצא כך במקרה, אבל מצד שני זו הייתה יכולת דיוק בלתי אפשרית.

יהודה בדק את גוף היונה מוודא שאיבריה שלמים, ועיניו נפערו למראה עצם זר שהיה מוצמד לרגלה. הוא הסיר את הקשירה ושניהם סקרו בפליאה את הממצא המפתיע, היה זה גליל דק.

"פגעת ביונת דואר", אמר יהודה.

יוסף לא הבין. "יונה ששולחים איתה אגרות ממקום למקום", הסביר יהודה.

"נצטרך לאתר את בעליה", אמר יוסף. "ייתכן שהמידע חשוב לו".

"אין כמעט סיכוי שנוכל לאתר אותו, הוא יכול להיות בכל מקום", שלל יהודה את הרעיון, והניח את הגליל על אבן גדולה.

יוסף הסיר את נוצות העוף, שיפד אותו בענף והניח אותו מעל מדורה קטנה. ריח העוף הצלוי החל להתפשט בחורשה, כשקול שריקה נשמע מעובר אורח שצעד בשביל.

נער בן גילם יצא מבין העצים, יוסף קם מהמדורה, ניגש אליו ושאל: "האם אתה מכיר מישהו בסביבה שיש ברשותו יוני דואר?" הנער הביט ביוסף באדישות מופגנת והמשיך בהליכתו תוך שהוא שורק.

"צדתי יונה שהוצמד לרגליה מכתב", ניסה יוסף שוב.

ההסבר גרם לתפנית לא צפויה, אדישותו של הנער פרחת וזעם ניצת בעיניו. הוא שלף פגיון בעל להב רחב והניף אותו לעבר חזהו של יוסף. יוסף חמק ממנו בקושי והחל להימלט, הנער לא ויתר ורץ אחריו, הרודף היה מהיר יותר אך יוסף נמלט על חייו והגדיל במעט את המרחק בינם. שורש בולט שכף רגלו יוסף נתקלה בו, סיים את המרדף הקצר. יוסף מעד והשתטח על הקרקע, והביט מבוהל בתוקף שהתקדם לעברו. התוקף הניף לאחור את ידו האוחזת בסכין.

*

ידו של התוקף שהונפה לאחור לא השלימה את מהלכה, היא נבלמה על ידי אחיזת כף יד מוצקה, שסיימה את ההתקפה הפראית. הוא ניסה לשחררה תוך כדי שהסתובב לאחור ועיניו פגשו זוג עיניים בעלות מבט מצמית. קול אדנותי בעל עוצמה פקד עליו: "הנח את הסכין".

הקול הסמכותי גרם לו לציית לו מבלי שרצה, הוא שחרר את אחיזתו בסכין בהשלמה. יהודה נטל אותה ממנו, התרחק מעט ונעץ אותה בגזע עץ.

"בוא אחרי", פקד יהודה. הנער צעד בעקבותיו לעבר המדורה, מתוסכל מכך שאין לו כוח עמידה כנגד ההוראה שקיבל. היה משהו בקולו של הבחור שפקד עליו, שגרם לו לציית לדבריו מבלי שרצה.

יהודה הגיש לו את הגליל הקטן ואמר: "איש לא ידע שהיא יונת דואר, הדבר נעשה במשגה. אם תמסור לנו למי היא הייתה שייכת נשלם לו עבור הנזק".

הנער הביט בעוף הנצלה ושאל בהתרסה: "יהודים אוכלים בעלי חיים שניצודו בקשת?"

"אנחנו מקפידים על שחיטה", השיב לו יהודה. "ניתן לשחוט את הסימנים על ידי חץ".

"לשחוט יונה כשהיא עפה?" תמה הנער.

יהודה הציג לו את הסימנים החתוכים, הנער שרק בהתפעלות והסתלק.

פרק 2

יוסף היה לחוץ ואמר: "בוא נסתלק מכאן לפני שהבחור יביא איתו תגבורת, ממילא אין לי חשק לאכול". הם העמיסו את תרמיליהם על כתפם ועזבו את המקום.

"נלך לכפר היהודי?" שאל יהודה.

"לדעתי כדאי שנמשיך לרומא", אמר יוסף. "שם לא יוכלו למצוא אותנו".

לאחר כשעת הליכה מאומצת נשמע קול פרסות סוס מרוחק. יוסף הביט לאחור ואמר: "זה הנער ההוא, הוא רודף אחרינו".

יהודה הביט על הנקודה המרוחקת ואמר: "יוסף תירגע, זה יכול להיות כל אחד".

"הוא מחפש אותנו, הוא בודק שלא סטינו מהדרך", אמר יוסף והחיש את צעדיו.

יהודה הביט שוב וגיחך לעצמו. הם המשיכו בדרכם כשיוסף מסובב כל העת את ראשו, הרוכב התקרב ועכשיו גם יהודה זיהה את הנער מהחורשה, בוחן את כל סביבות הדרך בדיוק כפי שתיאר יוסף. יהודה שתק מהורהר, מבין לראשונה שליוסף כושר ראייה פנומנלי בלתי רגיל. עוד מספר דקות והנער השיג אותם ורכב לצדם, להפתעתם הוא היה אדיב ואמר: "אדוני התפעל מאוד מכישוריכם הבלתי רגילים והוא ישמח להכירכם".

יוסף הביט ביהודה במבט שואל, יהודה לא ענה, הוא רק נפנף בידיו והמשיך לצעוד. הנער ניסה שוב לפתוח בשיחה אך הם התעלמו ממנו. לבסוף הוא התייאש, התרחק מהם והמשיך בדרכו.

השביל הסתיים בדרך ראשית, אבן דרך שניצבה לא הרחק אמרה שהם קרובים לרומא. התנועה בדרך הראשית הייתה דלילה, רק מעט אנשים הלכו בה, נראה היה שהם ממהרים. חומותיה של רומא נראו מרחוק, הדרך הובילה הישר לשער העיר. הנער האיץ בסוסו ונעלם, יוסף נשם לרווחה.

הצועדים כולם פנו לאותו הכיוון, ברחובות הייתה תכונה חגיגית, מכל העברים נהרו בני אדם. יהודה ויוסף נסחפו עם ההמון מובלים כמעט בעל כורחם עם נהר האדם. יוסף היה נלהב, הוא נדבק באווירת ההתרגשות שעמדה באוויר ויהודה לא הצליח להאט אותו. הם הגיעו לרחוב ראשי בו נדחקו המוני בני אדם, לכל אורכו של הרחוב ניצבו מבנים גדולים ומפוארים שיהודה לא ראה מעודו.

מבטו רותק לעמודי החזית הגבוהים שהיו בעלי כותרת מסוגגנת ונשא גמלונים מעוטרים בדמויות מפוסלות.

יוסף נכנס בין ההמון הרוגש ויהודה איבד איתו קשר עין. הוא שוטט בניסיון לאתר את יוסף. הנער התוקפני נעמד פתאום מולו ואמר: "זה לא מקום ליהודים להיות בו, לכו לשכונת טרסטורה, ברחוב המתעגל ישנה ישיבה של יהודים", והסתלק.

הדברים נשמעו ליהודה אמינים והכניסו אותו ללחץ. הוא חייב להוציא מכאן במהירות את יוסף. עיניו סקרו את האזור, מבנה גדול שבחזיתו עמודי שיש גדולים שניצבו על בסיסים מלבניים מעוטרים צד את עיניו. הוא רץ לעברו, מתח את ידיו, אחז בקצה הבסיס של העמוד הקיצוני ומשך את עצמו כלפי מעלה, אחר כך נאחז בעמוד השיש המחורץ ונעמד. ממיקומו הגבוה בחן יהודה את הנעשה מתחתיו. הרחוב היה רחב, רצפתו הייתה מחופה באבן יקרה, משני צדיו התגודדו המוני אנשים שהשאירו במרכזו מעבר רחב. הוא ניסה לאתר במבטו את יוסף בין המון האדם.

קולות תיפוף וקריאות קציבות נשמעו מרחוק. יהודה הרים את מבטו לעבר מקור הקולות. במרכז הרחוב נראתה תהלוכת אנשים שהלכו בשורות מסודרות והכריזו הכרזה שיהודה לא הבין פשרה. הוא התנתק מהמראה וחזר לחפש את יוסף. רגעים אחדים לאחר מכן הוא זיהה את מיקומו. הוא עזב את אחיזתו בעמוד השיש וניתר למטה, הוא נדחק לתוך דבוקת האנשים ופילס לעצמו דרך, תוך התעלמות ממלמולי הכעס שנאמרו סביבו.

הוא הניח את ידו על כתפו של יוסף ואמר: "יוסף אנחנו חייבים לצאת מכאן עכשיו".

יוסף היה מרותק למראות וכמו לא שמע את דבריו. עכשיו

התהלוכה עברה בסמוך עליהם, יהודה ויוסף הביטו זה בפני זה בהשתאות. ההכרזה שהכריזו אנשי התהלוכה הייתה בעברית. "חשבון קץ הכזב של אחי אדוננו הזייפן. הרואה בשמחתנו רואה ומי שאינו רואה לא יראנה. מה הואילה הרמאות לרמאי והזייפנות לזייפן, אוי לו לזה כשיקום זה"³.

ההתרגשות בקהל גאתה והם השליכו לעבר התהלוכה פרחים ומטפחות. מבטם של השניים רותק למראה המוזר שגרם להתרגשות הקהל. בסוף התהלוכה הלך אדם צולע שהרכיב על כתפיו אדם שנראה בריא, האדם שרכב על כתפיו של הצולע עטה על פניו מסכת עור יפהפייה, על צווארו היו תלויות אבני חן מרהיבות והיה לבוש בבגדים צבעוניים, מעוטרים בצורות בעלי חיים.

התהלוכה התקרבה לעבר הגבעה הגבוהה שעליה שכן מקדש יופיטר, שם המתין לה הקיסר דומיטיאנוס. על המדרגות הרחבות של בניין הסנט ישבו מספר סנטורים מחויכים ומרוצים, שצפו מלמעלה בתהלוכה החגיגית. במרכז ישב סנטור בעל מבנה גוף כבד ומוצק וסבר פנים קשות, הטבעות שעל אצבעותיו העידו על עושרו ועל מעמדו הרם. הוא הביט בתהלוכה בפנים קפואות, העליצות ששררה ברחוב שתחתיו לא נגעה בו, מראה התהלוכה לא עורר בו התלהבות כמו לכל הצופים, גם לא מראה הקיסר שהחל להקריב קורבנות לאלים. המראות השרו עליו עגמימות. הוא הביט בריכוז באבן האודם שעל אצבעו ובחן את עשרת החריצים דמויי הזרועות שעברו ממרכזה לצדיה. היא שלחה נצנוצים אדומים מבהיקים לעברו. הוא קם ממקומו בהחלטה נחושה. הגיע הזמן למעשים.

3. תיאור התהלוכה בגמרא עבודה זרה דף י"א עמוד ב' ובפירושו 'עץ יוסף' על עין יעקב שם.